

جامعه‌شناسی

- ۱- گزینه «۴» - آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد.
بحران زیست‌محیطی، ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت ولی به تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یک‌دیگر نیز سرایت کرد و به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی منجر شد.
افول روشنگری مدرن و شکل‌گیری جریان‌های پست مدرن (پسامدرن) یکی از ابعاد بحران معرفتی - علمی در فرهنگ غرب بود.
(سراسری ۹۸ - با تغییر) پایه یازدهم - درس یازدهم و دوازدهم
- ۲- گزینه «۱» - بررسی سایر موارد:
مورد «الف»: آرمان اجتماعی، تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد و خانواده است.
مورد «ب»: در دامان کشورهای سوسیالیستی، طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت، بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.
(سراسری ۹۸ - با تغییر) پایه یازدهم و دهم - ترکیبی
- ۳- گزینه «۱» - کنش انسان را نمی‌توان با روش تجربی تحلیل کرد، زیرا اگرچه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند ولی روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد. بنابراین، مطالعه کنش اجتماعی، فقط به روش تجربی، سه پیامد به همراه دارد:
(۱) خلاقیت زدایی (۲) ارزش‌زدایی (اخلاق‌گریزی) (۳) معنازدایی. (سراسری ۹۸ - با تغییر) پایه دوازدهم - درس چهارم
- ۴- گزینه «۲» - تنها گزینه «۲» براساس موارد داده شده است. (سراسری با تغییر - ۹۸) پایه دوازدهم - درس دوم تا پنجم
- ۵- گزینه «۴» - در فرهنگ اساطیری یونان، خداوندگاران متکثر پرستیده می‌شدند و فرهنگ مسیحت با دعوت به توحید شکل می‌گیرد. در فرهنگی که نگاه خود را به موجودات متکثر این جهان متمرکز و محدود می‌سازد، انسان موجودی نیست که در سایه حقیقتی برتر، وظیفه تدبیر معنوی این جهان را داشته باشد. فرهنگ‌هایی که از عقلانیت نوع اول «عقلانیتی که از جهان‌بینی و ارزش‌های کلان دفاع نماید» محروم باشند، نمی‌توانند از لایه‌های بنیادین و هویتی خود دفاع کنند و به نسبت فرهنگی دچار می‌شوند. (سراسری - ۹۷) (ترکیبی)
- ۶- گزینه «۳» - فرهنگ ایرانی به‌رغم پیروزی یونانیان، در دوره حاکمیت سلوکیان، هویت خود را حفظ کرد. چین با آن‌که از مغولان شکست خورده بود، فرهنگ خود را بر آنان تحمیل کرد. جامعه اسلامی نیز شکست نظامی از مغول را با غلبه فرهنگی بر آنان جبران کرد.
(سراسری ۹۷ - با تغییر) پایه یازدهم - درس چهارم
- ۷- گزینه «۲» - جامعه خودباخته به دلیل این‌که ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می‌دهد و به روش تقلیدی عمل می‌کند، نمی‌تواند به فرهنگ دیگری که در مقابل او قرار گرفته مبهوت و مقهور آن شده است، ملحق شود. در جهان متجدد، متافیزیک و علوم‌ی که داورهای ارزشی می‌کنند، از بین می‌روند. در نگاه توحیدی، طبیعت و هر آن‌چه در آن است، آیات و نشانه‌های حکمت و رحمت خداوند است همه موجودات طبیعی با ادراک و معرفتی که دارند، به تسبیح خداوند مشغول بوده و به سوی او باز می‌گردند.
(سراسری ۹۷ - با تغییر) پایه دهم و یازدهم - ترکیبی
- ۸- گزینه «۴» - قسمت اول: شبکه روابط پایداری که در یک دوره تاریخی بین جوامع مختلف شکل می‌گیرد، نظام جهانی است.
قسمت دوم: در جبهه‌گیری کشور بر مسئله فلسطین و اسرائیل، بخشی از کشورهایی که زیر نفوذ بلوک غرب بودند، دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می‌شناختند و یا در جهت سازش با آن گام برمی‌داشتند، بخشی دیگر که زیر نفوذ و در حاشیه بلوک شرق بودند، جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می‌دادند و گروه‌های مبارز فلسطینی ناگزیر به بخش اخیر ملحق می‌شدند.
قسمت سوم: هویت اجتماعی شامل صفاتی است که ریشه در جامعه و فرهنگ دارند و در جهان اجتماعی شکل می‌گیرند، مانند فرزند بودن، معلم بودن و ... (سراسری ۹۶ - با تغییر) (ترکیبی)
- ۹- گزینه «۱» - بررسی سایر موارد:
مورد «الف»: تغییر ساختار نظام سیاسی جامعه: جنبش عدالت‌خانه
مورد «ب»: منع دخالت‌های دولت و آزادی فعالیت صاحبان سرمایه جهت تضمین پیشرفت جامعه: اقتصاددانان لیبرال
مورد «ج»: محدود نشدن سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص: نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای
(سراسری ۹۶ - با تغییر) پایه یازدهم - ترکیبی
- ۱۰- گزینه «۳» - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی: تعارضات فرهنگی
ار دست دادن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی دیگر: برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع
فعال شدن برخی از نخبگان جهان غرب در جست‌وجوی سنت‌های دینی: رویگردانی از سکولاریسم (سراسری ۹۵ - با تغییر) پایه یازدهم - ترکیبی

۱۱- گزینه «۴» - مباح دانستن همه امور در قیاس با خواست انسان ← لیبرالیسم

شکل‌گیری با فرهنگ و آگاهی مشترک آدمیان ← جهان اجتماعی

اموری که برای بقای اصل زندگی اجتماعی لازم است ← واجبات نظامیه

(سراسری با تغییر - ۹۵) (ترکیبی)

۱۲- گزینه «۳» - نظام اجتماعی: مجموعه پدیده‌های جهان اجتماعی با توجه به ساختار و ارتباط آن‌ها با یکدیگر است. (ساختمان ورزشگاه)

جهان اجتماعی: مجموعه پدیده‌هایی است که در گستره زندگی اجتماعی انسان قرار می‌گیرد. (مجموعه اجزا و عناصر بیمارستان)

ساختار اجتماعی: نوع ارتباط و چینش پدیده‌هایی است که جهان اجتماعی را می‌سازند. (روابط همسری - فرزندی)

نهادهای اجتماعی و فرهنگی: با آن‌که نهادهای اجتماعی ابعاد فرهنگی دارند، ولی همه آن‌ها نهاد فرهنگی نیستند. نهاد فرهنگی، نهادی است

که از طریق تعلیم و تربیت به فعالیت‌های فرهنگی می‌پردازد؛ فرهنگ را تولید می‌کند و استمرار می‌دهد، یا به آن عمق و غنا می‌بخشد.

(خانواده، رسانه، آموزش و پرورش و آموزش عالی). (سراسری ۹۴ - با تغییر) (پایه دهم - ترکیبی)

۱۳- گزینه «۱» - قسمت اول سؤال: در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، مراحل چهارگانه زیر رخ می‌دهد:

۱) پیدایش قدرت‌های سکولار

۲) پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت

۳) به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان فراماسونری

۴) ادغام جوامع در نظام جهانی استعمار

مرحله سوم: کشورهای غربی، نیاز به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی داشتند. آن‌ها برای تأمین منافع اقتصادی

نیازمند در هم شکستن مقاومت‌های فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آن‌ها را تحمل نمی‌کردند. کشورهای غربی برای این منظور، در

نخستین مراحل از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.

مرحله دوم: دولت‌ها برای تقویت قدرت خود نیاز به سرمایه و پول بازرگانان داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت ناوگان

نظامی دولت‌مردان بودند و بدین ترتیب، پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت. صنعت، عنصر دیگری بود که بر فرایند انباشت ثروت و

موقعیت سرمایه‌داران افزود.

مرحله اول: زوال تدریجی کلیسا، منجر به حاکمیت قدرت‌های منطقه‌ای فئودال‌ها و اربابان بزرگ، شد.

در نهایت با انقلاب فرانسه دولتهایی شکل گرفت که به‌طور رسمی، گسست خود را از دین اعلام کردند. این دولت‌ها برخلاف حکومت‌های

گذشته، خود را با هویتی دینی و معنوی نمی‌شناختند؛ بلکه خود را در ابعاد جغرافیایی، تاریخی و خصوصاً نژادی و قومی تعریف می‌کردند و در

نهایت دولت - ملت‌های جدید از این طریق پدید آمدند. (سراسری ۹۴ - با تغییر) (پایه یازدهم - درس هفتم و هشتم)

۱۴- گزینه «۴» - رویکرد نظری مارکس نسبت به عالم، رویکرد سکولار بلکه ماتریالیستی بود. مارکس قصد عبور از بنیان‌های نظری فرهنگ غرب را

نداشت بلکه در چارچوب همان مبانی به حل مسائل اجتماعی جامعه خود می‌پرداخت. (سراسری ۹۳ - با تغییر) (پایه یازدهم - درس نهم)

۱۵- گزینه «۲» - جامعه‌شناسی از پایان قرن نوزدهم با توجه به تفاوت موضوع خود، از علوم طبیعی فاصله گرفت و طی قرن بیستم با توجه به تفاوت

روش خود، به تدریج به روش‌های غیرتجربی اهمیت داد. (سراسری ۹۳ - با تغییر) (ترکیبی)

۱۶- گزینه «۴» - بعضی ویژگی‌های هویتی اجتماعی و فرهنگی هستند، یعنی فرد بدون حضور در اجتماع نمی‌تواند آن خصوصیات را داشته باشد.

«یک هنرمند معروف بودن» نیز از این ویژگی است. برخی از ویژگی‌های هویتی ما فردی و شخصی هستند. «تصویر شخص» جزئی از هویت

فردی اوست. نهاد فرهنگی نهادی است که از طریق تعلیم و تربیت به فعالیت‌های فرهنگی می‌پردازد؛ مانند «رسانه»، خانواده و آموزش عالی.

«کمک نکردن به حادثه‌دیدگان» رفتاری برخلاف هنجارهای جامعه و در نتیجه نوعی ناهنجاری اجتماعی است. تنبیه و مجازات یکی از مراتب

کنترل اجتماعی است. جامعه کسانی را که به انحراف اجتماعی (رفتارهایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها، قواعد و هنجارهای جامعه هستند) دچار

شده باشند، تنبیه و مجازات می‌کند. (سراسری - ۹۷ با اندکی تغییرات) (پایه یازدهم - ترکیبی)

۱۷- گزینه «۱» - قسمت اول: رویکرد صرفاً حسی و تجربی به علوم اجتماعی، مانع آن شد که جامعه‌شناسی نسبت به پدیده‌های اجتماعی داوری ارزشی و هنجاری کند.

قسمت دوم: دانشمندان علوم سیاسی از تناقضی که از نارضایتی مردم نسبت به نظام سیاسی لیبرال دموکراسی به وجود می‌آید، با عنوان پارادوکس (تناقض) دموکراسی یاد می‌کند.

قسمت سوم: ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع جهانی فرهنگ غرب ایفا می‌کند؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند تا فرهنگ‌های معنوی و دینی، هویت خود را از نگاه فرهنگ غرب بازخوانی کنند. (سراسری ۹۶ - با تغییر) (پایه دوازدهم - ترکیبی)

۱۸- گزینه «۳» - تأثیر فعال ذهن و عقل در جریان شناخت ← ب / جامعه‌شناسی تفسیری

توجه به رفتارهای معنادار انسان ← و / جامعه‌شناسی تفسیری

پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های اندام‌وار طبیعی ← الف / جامعه‌شناسی تبیینی

شناخت پدیده‌های اجتماعی برای پیش‌بینی و کنترل آن‌ها ← د / جامعه‌شناسی تبیینی

(سراسری با تغییر - ۹۳) (پایه دوازدهم - دروس سوم تا پنجم)

۱۹- گزینه «۳» - گاهی در جامعه میان دانش عمومی و دانش علمی تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جامعه برای حل این تعارض‌ها تلاش می‌کنند. حل تعارض‌ها گاه با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

(سراسری - ۹۸ با اندکی تغییر) (پایه دوازدهم - درس اول)

۲۰- گزینه «۳» - سؤال از سه قسمت تشکیل شده است؛ ترکیبی از نظام جهانی.

قسمت اول: اگوست کنت جامعه‌شناس فرانسوی معتقد بود، فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند؛ ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به این دلیل، بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از قاموس بشری رخت بر می‌بندد. دیلتای با توجه به ویژگی‌های کنش‌های انسانی و معنادار بودن آن‌ها، به تفاوت موضوعات علوم انسانی و علوم طبیعی پی برد. ماکس وبر با تأثیرپذیری از دیلتای توانست نوع جدیدی از جامعه‌شناسی را بنیان گذارد که کمتر از علوم طبیعی الگو می‌گرفت. ارسطو شش نوع حکومت نام برده که در سه نوع آن‌ها، یک فرد، یک اقلیت یا اکثریت بر مدار خواست‌های نفسانی آن‌ها شکل می‌گیرد و در سه نوع دوم حاکمیت یک فرد، یک اقلیت یا اکثریت بر مدار حقیقت و عقلانیت استوار است. ارسطو، حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته‌های آن‌ها باشد، دموکراسی می‌نامد که به معنی حاکمیت مردم است. او حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند، جمهوری می‌خواند. فارابی مدینه فاضله را جامعه‌ای الهی می‌داند که بر اساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرد. از نظر او حقیقت با اراده الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود. (سراسری - ۹۴ با تغییر) (پایه یازدهم و دوازدهم - ترکیبی)